

Zadatak 001 (Zoran, osnovna škola)

Na izvor napona 75 V priključen je otpor 25 Ω. Kolika je jakost struje u krugu?

Rješenje 001

Ohmov zakon povezuje tri fizikalne veličine: napon, jakost električne struje i otpor. Ohmov zakon glasi:

$$I = \frac{U}{R},$$

gdje je I jakost struje, U napon na krajevima otpornika i R otpor. Možemo pisati:

$$U = 75 \text{ V}, \quad R = 25 \text{ } \Omega, \quad I = ?$$

$$I = \frac{U}{R} = \frac{75 \text{ V}}{25 \text{ } \Omega} = 3 \text{ A}.$$

Jakost struje u krugu je 3 A.

Vježba 001

Na izvor napona 60 V priključen je otpor 15 Ω. Kolika je jakost struje u krugu?

Rezultat: 4 A.

Zadatak 002 (Martina, osnovna škola)

Koliku snagu troši potrošač priključen na napon 5 V, ako njime teče struja jakosti 200 mA?

Rješenje 002

Snagu električne struje možemo računati po formuli:

$$P = U \cdot I,$$

a 200 mA moramo pretvoriti u ampere. Budući da je 1 A = 1000 mA, moramo dijeliti s 1000.

$$U = 5 \text{ V}, \quad I = 200 \text{ mA} = 0.2 \text{ A}, \quad P = ?$$

$$P = U \cdot I = 5 \text{ V} \cdot 0.2 \text{ A} = 1 \text{ V} \cdot \text{A} = 1 \text{ W}.$$

Potrošač troši snagu 1 W (wat).

Vježba 002

Koliku snagu troši potrošač priključen na napon 2 V, ako njime teče struja jakosti 400 mA?

Rezultat: 0.8 W.

Zadatak 003 (Martina, osnovna škola)

Koliki otpor ima potrošač kojim teče struja 0.5 mA, ako je napon na krajevima potrošača 30 V?

Rješenje 003

Koristimo Ohmov zakon.

$$I = 0.5 \text{ mA} = 0.0005 \text{ A}, \quad U = 30 \text{ V}, \quad R = ?$$

$$I = \frac{U}{R} \Rightarrow R = \frac{U}{I} = \frac{30 \text{ V}}{0.0005 \text{ A}} = 60\,000 \text{ } \Omega = 60 \text{ k}\Omega.$$

Potrošač ima otpor 60 kΩ.

Vježba 003

Koliki otpor ima potrošač kojim teče struja 0.4 mA, ako je napon na krajevima potrošača 20 V?

Rezultat: 50 kΩ.

Zadatak 004 (Martina, osnovna škola)

Tri otpornika, svaki 10 Ω, spojeni su serijski. Kolika jakost struje teče krugom ako je priključen na napon 30 V?

Rješenje 004

Ukupni otpor tri serijski spojena otpornika računa se po formuli $R = R_1 + R_2 + R_3$. Jakost struje naći ćemo iz Ohmovog zakona.

$$R_1 = R_2 = R_3 = 10 \Omega, \quad U = 30 \text{ V}, \quad I = ?$$

Ukupni otpor je:

$$R = R_1 + R_2 + R_3 = 3 \cdot 10 \Omega = 30 \Omega.$$

$$I = \frac{U}{R} = \frac{30 \text{ V}}{30 \Omega} = 1 \text{ A}.$$

Jakost struje je 1 A.

Vježba 004

Četiri otpornika, svaki 15 Ω , spojeni su serijski. Kolika jakost struje teče krugom ako je priključen na napon 120 V?

Rezultat: 2 A.

Zadatak 005 (Erna, osnovna škola)

Otpor niti u žarulji je 500 Ω . Kolika je struja u strujnom krugu kad je uključena jedna žarulja, a kolika kad se uključi pet takvih žarulja usporedno na napon od 200 V ?

Rješenje 005

$$R = 500 \Omega, \quad U = 200 \text{ V}, \quad I = ?$$

Ako je otpor vodiča uz stalnu temperaturu stalan, kažemo da za vodič vrijedi Ohmov zakon

$$I = \frac{U}{R}.$$

Jakost struje u vodiču razmjerna je naponu između dviju točaka vodiča.

Vodiče možemo spajati u seriju i usporedno (paralelno).

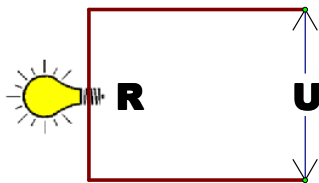
Ukupni otpor R što ga pruža n vodiča spojenih usporedno (u paralelu) možemo naći iz izraza

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \dots + \frac{1}{R_n}.$$

Recipročna vrijednost ukupnog otpora jednaka je zbroju recipročnih vrijednosti paralelno vezanih otpornika.

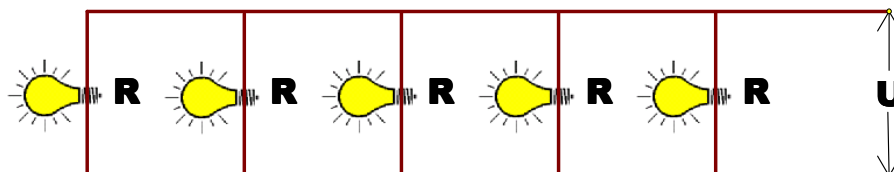
Ukupni otpor R što ga pruža pet vodiča spojenih u paralelu možemo naći iz izraza

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \frac{1}{R_4} + \frac{1}{R_5}.$$

Ako je u strujni krug napona U uključena jedna žarulja otpora R struja u strujnom krugu je:

$$I = \frac{U}{R} = \frac{200 \text{ V}}{500 \Omega} = 0.4 \text{ A}.$$

Kada je u strujni krug usporedno uključeno pet žarulja, svaka otpora R, ukupni otpor R_u tog kruga iznosi

$$\frac{1}{R_u} = \frac{1}{R} + \frac{1}{R} + \frac{1}{R} + \frac{1}{R} + \frac{1}{R} \Rightarrow \frac{1}{R_u} = \frac{5}{R} \Rightarrow R_u = \frac{R}{5} = \frac{500 \Omega}{5} = 100 \Omega,$$

a struja u strujnom krugu je:

$$I = \frac{U}{R_u} = \frac{200 \text{ V}}{100 \Omega} = 2 \text{ A}.$$

Vježba 005

Otpor niti u žarulji je 1000Ω . Kolika je struja u strujnom krugu kad je uključena jedna žarulja, a kolika kad se uključi pet takvih žarulja usporedno na napon od 200 V ?

Rezultat: $0.2 \text{ A}, 1 \text{ A}.$

Zadatak 006 (Erna, osnovna škola)

U svijećnjaku priključenom na 220 V nalazi se 6 žarulja. Kad su upaljene, svaka ima otpor od 40Ω . Koliki je ukupni otpor i struja u tom strujnom krugu? Žarulje su spojene usporedno.

Rješenje 006

$$U = 220 \text{ V}, \quad R = 40 \Omega, \quad I = ?$$

Ako je otpor vodiča uz stalnu temperaturu stalan, kažemo da za vodič vrijedi Ohmov zakon

$$I = \frac{U}{R}.$$

Jakost struje u vodiču razmjerna je naponu između dviju točaka vodiča.

Vodiče možemo spajati u seriju i paralelno.

Ukupni otpor R što ga pruža n vodiča spojenih u paralelu možemo naći iz izraza

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \dots + \frac{1}{R_n}.$$

Recipročna vrijednost ukupnog otpora jednaka je zbroju recipročnih vrijednosti paralelno vezanih otpornika.

Ukupni otpor R što ga pruža šest vodiča spojenih usporedno (u paralelu) možemo naći iz izraza

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \frac{1}{R_4} + \frac{1}{R_5} + \frac{1}{R_6}.$$

Kada je u strujni krug usporedno uključeno šest žarulja, svaka otpora R, ukupni otpor R_u tog kruga iznosi

$$\frac{1}{R_u} = \frac{1}{R} + \frac{1}{R} + \frac{1}{R} + \frac{1}{R} + \frac{1}{R} + \frac{1}{R} \Rightarrow \frac{1}{R_u} = \frac{6}{R} \Rightarrow R_u = \frac{R}{6} = \frac{40 \Omega}{6} = \frac{40 \Omega}{6} = \frac{20}{3} \Omega,$$

a struja u strujnom krugu je:

$$I = \frac{U}{R_u} = \frac{220 \text{ V}}{\frac{20}{3} \Omega} = \frac{220 \text{ V}}{\frac{20}{3} \Omega} = \frac{660}{20} \text{ A} = 33 \text{ A}.$$

Vježba 006

U svijećnjaku priključenom na 220 V nalazi se 6 žarulja. Kad su upaljene, svaka ima otpor od 80Ω . Koliki je ukupni otpor i struja u tom strujnom krugu? Žarulje su spojene usporedno.

Rezultat: $\frac{40}{3} \Omega, \frac{33}{2} A$.

Zadatak 007 (Erna, osnovna škola)

Tri otpornika čiji su otpori $R_1 = 200 \Omega$, $R_2 = 400 \Omega$, $R_3 = 800 \Omega$ povezani su:

- serijski
- usporedno (paralelno). Koliki su im ukupni otpori?

Rješenje 007

$$R_1 = 200 \Omega, \quad R_2 = 400 \Omega, \quad R_3 = 800 \Omega, \quad R_s = ?, \quad R_p = ?$$

Ukupni je otpor od n serijski spojenih vodiča

$$R = R_1 + R_2 + R_3 + \dots + R_n.$$

Ukupni otpor tri serijski spojena vodiča

$$R = R_1 + R_2 + R_3.$$

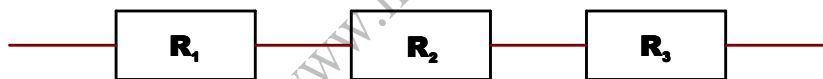
Ukupni otpor R što ga pruža n vodiča spojenih u paralelu možemo naći iz izraza

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \dots + \frac{1}{R_n}.$$

Recipročna vrijednost ukupnog otpora jednaka je zbroju recipročnih vrijednosti paralelno vezanih otpornika.

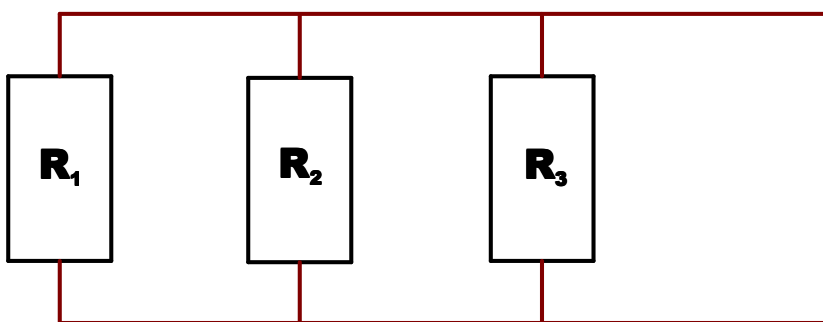
Ukupni otpor R što ga pružaju tri vodiča spojena u paralelu možemo naći iz izraza

$$\frac{1}{R} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3}.$$

Ukupni otpor R_s tri serijski spojena otpornika iznosi:

$$R_s = R_1 + R_2 + R_3 = 200 \Omega + 400 \Omega + 800 \Omega = 1400 \Omega = 1.4 k\Omega.$$

Ukupni otpor R_p tri usporedno (paralelno) spojena otpornika iznosi:

$$\begin{aligned} \frac{1}{R_p} &= \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} \Rightarrow \frac{1}{R_p} = \frac{1}{200 \Omega} + \frac{1}{400 \Omega} + \frac{1}{800 \Omega} \Rightarrow \frac{1}{R_p} = \frac{4+2+1}{800 \Omega} \Rightarrow \\ &\Rightarrow \frac{1}{R_p} = \frac{7}{800 \Omega} \Rightarrow R_p = \frac{800}{7} \Omega. \end{aligned}$$

Ili ovako:

$$\frac{1}{R_p} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} \Rightarrow \frac{1}{R_p} = \frac{R_2 \cdot R_3 + R_1 \cdot R_3 + R_1 \cdot R_2}{R_1 \cdot R_2 \cdot R_3} \Rightarrow R_p = \frac{R_1 \cdot R_2 \cdot R_3}{R_2 \cdot R_3 + R_1 \cdot R_3 + R_1 \cdot R_2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow R_p = \frac{200 \Omega \cdot 400 \Omega \cdot 800 \Omega}{400 \Omega \cdot 800 \Omega + 200 \Omega \cdot 800 \Omega + 200 \Omega \cdot 400 \Omega} =$$

$$\Rightarrow R_p = \frac{64\,000\,000 \Omega^3}{320\,000 \Omega^2 + 160\,000 \Omega^2 + 80\,000 \Omega^2} \Rightarrow R_p = \frac{64\,000\,000 \Omega^3}{560\,000 \Omega^2} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow R_p = \frac{64\,000\,000 \Omega^3}{560\,000 \Omega^2} \Rightarrow R_p = \frac{800}{7} \Omega.$$

Vježba 007

Tri otpornika čiji su otpori $R_1 = 400 \Omega$, $R_2 = 800 \Omega$, $R_3 = 200 \Omega$ povezani su:

- serijski
- usporodno (paralelno). Koliki su im ukupni otpori ?

Rezultat: $R_s = 1.4 \text{ k}\Omega$, $R_p = \frac{800}{7} \Omega$.

Zadatak 008 (Marija, osnovna škola)

Kolika je struja koja prolazi otpornikom otpora $0.2 \text{ k}\Omega$, ako je napon na njegovim krajevima 40 V ?

Rješenje 008

$$R = 0.2 \text{ k}\Omega = 200 \Omega, \quad U = 40 \text{ V}, \quad I = ?$$

Ako je otpor vodiča uz stalnu temperaturu stalan, kažemo da za vodič vrijedi:

Ohmov zakon: $I = \frac{U}{R}$ **mnemotehnika**

Struja koja prolazi otpornikom iznosi:

$$I = \frac{U}{R} = \frac{40 \text{ V}}{200 \Omega} = 0.2 \text{ A}.$$

Vježba 008

Kolika je struja koja prolazi otpornikom otpora $0.4 \text{ k}\Omega$, ako je napon na njegovim krajevima 80 V ?

Rezultat: 0.2 A .

Zadatak 009 (Marija, osnovna škola)

Na koji napon je priključen potrošač, ako njime prolazi struja 30 A , a električna otpornost potrošača je $200 \text{ m}\Omega$?

Rješenje 009

$$I = 30 \text{ A}, \quad R = 200 \text{ m}\Omega = 0.2 \Omega, \quad U = ?$$

Ako je otpor vodiča uz stalnu temperaturu stalan, kažemo da za vodič vrijedi:

Ohmov zakon: $I = \frac{U}{R}$ **mnemotehnika**

Napon na koji je priključen potrošač iznosi:

$$I = \frac{U}{R} \Rightarrow I = \frac{U}{R} \cdot R \Rightarrow I \cdot R = U \Rightarrow U = I \cdot R = 30 \text{ A} \cdot 0.2 \Omega = 6 \text{ V}.$$

Vježba 009

Na koji napon je priključen potrošač, ako njime prolazi struja 60 A, a električna otpornost potrošača je 100 mΩ?

Rezultat: 6 V.

www.halapa.com